Õiguskantsler

Tallinna Vangla
talv.info@vanglateenistus.ee

Teie nr

Meie 30.03.2026 nr 7-4/260254/2602675

Kirjapaberi väljastamine

Austatud vangla direktor

Õiguskantsleri poole pöördus kinnipeetav kaebusega, et õiguskantslerile kirjutamiseks pidi ta laenama kirjapaberit kaaskinnipeetavalt. Avaldaja selgitas, et tal ei ole Tallinna Vangla kodukorra punktis 14.1.7 sätestatud tingimuste tõttu võimalik saada kirjapaberit, mistõttu pole tal võimalik vajaduse korral õigeaegselt pöörduda asutuste ja ametiisikute poole, kes on loetletud vangistusseaduse (VangS) § 28 lõikes 2 ja justiitsministri määruse nr 72 „Vangla sisekorraeeskiri“ (VSKE) §-s 47.

VangS § 28 lõike 2 ja VSKE § 47 kohaselt saadetakse kinnipeetava kirjad õiguskantslerile, vanglatele, Presidendi Kantseleile, prokuratuurile, uurimisasutusele, vanglakomisjonile ja kohtule vangla kulul. Tallinna Vangla kodukorra seletuskirjas on selgitatud, et sõna *saadetakse* all mõistetakse kirja saatmisega ehk adressaadile toimetamisega kaasnevaid kulusid. Need kulud on tavaliselt ümbriku, kirjamargi, käsiposti ja teiste sarnaste tasuliste teenuste maksumus. Vangla ei ole kohustatud varustama kinnipeetavaid kirjapaberiga (p 14.1.5).

Tallinna Vangla kodukorra punktis 14.1.7 on kirjas, et kinnipeetavale on lubatud anda igal tööpäeval üks A4-formaadiga leht valget kirjapaberit iga vangla kulul saadetava kirja kohta, kui kinnipeetava vanglasisesel isikuarvel on viimase poole aasta jooksul olnud vähem kui 15 eurot ja kui vangla ei ole kinnipeetavat tööga kindlustanud.

On ilmne, et kui inimesel pole kirja kirjutamiseks paberit, muutub VangS § 28 lõikes 2 ja VSKE §-s 47 sätestatud *vangla kulul* kirja saatmise õigus sisutühjaks. Kodukorra punktis 14.1.7 kehtestatud tingimused võivad viia selleni, et kinnipeetav peab ootama mitmeid kuid, enne kui tal avaneb võimalus teatada näiteks õiguskantslerile või teistele ametiisikutele võimalikust õiguste rikkumisest. Eriti tähtis on kiiresti teatada võimalikust väärkohtlemisest, et saaks selgitada välja juhtumi asjaolud ja tuvastada vigastusi.

Olen mitmel korral juhtinud vanglate tähelepanu kinnipeetavate rahalisele olukorrale, muu hulgas töötasu suurusele ja määradele ning vangla e-poe tellimuste kättetoimetamise tasule.[1] Tõenäoliselt ei pruugi ka paljudel töötavatel kinnipeetavatel olla piisavalt raha, et näiteks peale hädavajalike hügieenitarvete ja lähedastele helistamiseks soetatud kõneaega osta ka kirjapaberit.

Justiits- ja Digiministeeriumi vanglate osakond selgitas õiguskantsleri nõunikule, et kuigi vanglate kodukordades kehtivad kirjapaberi väljastamise kohta kindlad tingimused, annavad vanglad tegelikkuses kinnipeetavatele kirjapaberit siis, kui nad seda küsivad. Ka toimub nüüd kinnipeetavate suhtlus vanglate ja kohtutega valdavalt elektrooniliselt, mis tähendab, et paberikulu on varasemast väiksem. Ministeeriumi sõnul ei jälgi vanglad rangelt, kas inimene kasutab talle antud kirjapaberit vangla kulul saadetava kirja kirjutamiseks või näiteks enda lähedasele kirjutamiseks. Seda tava tuleks jätkata.

On mõistetav vangla soov kirjapaberi vangla kulul andmist reguleerida, et paberit kasutataks eesmärgipäraselt ega kogutaks seda kambrisse. Seejuures tuleks jälgida, et kehtivad kodukorra sätted ei viiks olukorrani, mis oleks vastuolus VangS § 28 lõikes 2 ja VSKE §-s 47 sätestatud eesmärgiga – võimaldada vanglas viibival inimesel tõhusalt kasutada õiguskaitsevahendeid ning kaitsta oma põhiõigusi.

Tallinna Vangla kodukorra punktis 14.1.7 sätestatud tingimused võivad teatud juhtudel sattuda seaduse ja määruse eesmärkidega vastuollu, mistõttu palun Tallinna Vanglal kaaluda selle kodukorra punkti muutmist. Palun üle vaadata ka kodukorra punkt 14.1.8, mis on sellega sisuliselt seotud. Kui kinnipeetavatel pole kirjapaberit, ei pruugi nad saada oma õigusi õigeaegselt kaitsta. Peale selle võivad need kodukorra punktid soodustada asjade laenamist teistelt kinnipeetavatelt ja seeläbi ka ebavajalikke sõltuvussuhteid kinnipeetavate vahel.

Saadan selle soovituse teadmiseks ka Tartu Vanglale ja Viru Vanglale, sest nende vanglate kodukordades on samasugused sätted nagu Tallinna Vangla kodukorras.[2]

Palun soovituse kohta tagasisidet 8. maiks 2026.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: tartuv.info@vanglateenistus.ee, viruv.info@vanglateenistus.ee

Ksenia Žurakovskaja-Aru 693 8404
Ksenia.Zurakovskaja-Aru@oiguskantsler.ee

[1] Vt nt õiguskantsleri 2024. aastal Tallinna Vanglasse tehtud kontrollkäigu kokkuvõte (p 5); 2024. aastal Viru Vanglasse tehtud kontrollkäigu kokkuvõte (p 5).
[2] Tartu Vangla kodukord, punktid 14.1.12 ja 14.1.13; Viru Vangla kodukord, punktid 15.1.10 ja 15.1.11.